

CURSO: O baile como elemento para o benestar emocional na escola

CFR FERROL Xaneiro-Febreiro 2023

Os bailes tradicionais e as danzas do mundo como recurso educativo

Uxío Leira Luaces

Nesta parte do curso buscamos proporcionar ao profesorado recursos didácticos e metodolóxicos para levar o traballo con soporte musical e o baile ás aulas. Utilizamos ferramentas para levar á escola o baile e a tradición galegas e elaboramos secuencias de aprendizaxe a través do baile, favorecendo a convivencia e a integración do alumnado no grupo-clase.

Traballamos os bailes tradicionais soltos e agarrados para diferentes etapas educativas así como xogos baile ofrecendo posibles composicións ou elementos coreográficos.

O traballo das danza do mundo estivo enfocado nas danzas cooperativas buscando o benestar emocional para transmitilo a través do baile e da danza. A sensación de escoitar música feita para o baile e o ambiente cooperativo ao buscar que todas as persoas participen no baile é espectacular. A idea é poder transmitir isto ao alumnado. Hai que ter en conta que moitas das danzas que empregamos foron modificadas dende a súa orixe e adaptadas para bailes grupais sinxelos e cooperativos.. por iso son adecuadas para o uso na escola e referentes que logo o alumnado pode atopar en situacións reais nas que a danza é un medio de divertimento, relación social, mellora da saúde...

Un exemplo destas situacións témolo nos festivais de danzas do mundo como por exemplo o festival Andanças en Portugal, organizado pola asociación Pedexumbo e no que podes bailar danzas de moitos lugares do mundo (<http://www.andancas.net/site/>) ou o festival danzas sen fronteiras (<https://es-es.facebook.com/danzasinfronteras/>)

MÉRCORES 1 DE FEBREIRO

1.- Introducción teórica.- contidos en:

<https://www.efdeportes.com/efd175/el-baile-tradicional-gallego-en-educacion-fisica.htm>

e tamén en:

LEIRA L., Uxío: “O baile tradicional galego como contido na Educación física” *Revista Idea* nº 17 . Ferrol: Centro de formación e recursos do profesorado (Xunta de Galicia), 2011.

2.- Recursos e bibliografía:

*Para usar na aula:

PRIETO, Mercedes; RIVERA Montse, *Na punta do pé (: Pesdelán)*. Vigo: Kalandraka ed., 2010.

PREGO, Luis. *Para cantar e bailar*. Cobos, Serxio (Ilustrador). Vilaboa: Edicións do Cumio, 2008.

DE LA OSSA, Sergio; IGLESIAS, Xabier; FÜGEDI, János; PARGA, Juan. *Así fan os bailadores (: Repertorio de iniciación aos bailes e danzas de Galicia)*. Baiona: Dos Acordes, 2009.

*Para ampliar información:

-COTILLA, Edith; COUTO, Gustavo. *Bailabén (: Manual de aprendizaxe do baile tradicional galego)*. Vilaboa: Edicións do Cumio, 2010.

-ALBÁN, Calisto. *O saber do pobo (: enciclopedia do traxe, danza e música tradicionais)*. Vigo: Edicións Xerais de Galicia, 2003.

-LINARES, Juan José. *O baile en Galicia (: Método de aprendizaxe)*. Vigo: Editorial Galaxia, 1986.

-RODRÍGUEZ, Isidoro; PÉREZ, Carmen. *Método de baile galego (: Iniciación)*. Lugo: Ophiusa, 1994.

-*Actas do I e II Congreso de Ensinantes de Música Tradicional Galega da Asociación de Gaiteiros Galegos*.

*Recursos na rede:

https://www.youtube.com/channel/UCLcnuFKhBzpywX5ix_f5Qg

<https://www.youtube.com/watch?v=9lohZKOSpjo>

https://www.youtube.com/watch?v=-kW_DJz_8cI

<https://aulasgalegas.org/2020/06/17/un-mar-de-muineiras/>

(exemplificacións de paseos, puntos, muiñeira completa...)

-Muiñeira do traballo de Pesdelan “Na punta do pé”

<https://www.youtube.com/watch?v=QiB7n6jd-ms>

-Baile e música de Galiza

<https://www.facebook.com/groups/127582183933590/>

-Exemplo de aplicación na aula:

<https://www.edu.xunta.gal/centros/cpisansadurnino/node/1629>

***Música:**

-Muiñeiras (de 3 partes): Muiñeira de Cabana (Milladoiro), Muiñeira de Pesdelán, Muiñeira de Sergude (Banda das Crechas-Mar de muiñeiras, Muiñeira de Emilio do Vilarón (Airiños da Freba)

Discos:

Airiños da Freba-Grelos

Fiandola

A requinta da laxeira

Tanto nos ten

Milladoiro

3.- PRÁCTICA:

- Exemplificacións didácticas
- Actividades de quecemento e baile- movementos básicos e combinacións
- Xogo baile: a vasoira.
- Baile solto.. muiñeira
- Montaxe dunha muiñeira sinxela por grupos. Aplicación na escola.

LUNS 6 DE FEBREIRO

Baile solto: repaso de estrutura e partes

Bailes agarrados: Pasodobre, vals, polca, rumba

Xogos baile: Lambonciño, Muiñeira corrida,

Bailes e danzas en grupo

Mazurca valse de Meira

Muiñeira cruzada de Samede.. aplicación didáctica

Reflexión sobre eventos.. coreografías.. montaxes co baile tradicional e exemplos

Exemplos para aplicación na aula:

Lambonciño:

<https://www.youtube.com/watch?v=GNus4AL0LQg>

Muiñeira cruzada:

<https://www.edu.xunta.gal/centros/cpisansadurnino/node/1622>

Mazurca valse de Meira-Moaña:

<https://www.facebook.com/pesdelan/videos/mazurca-valse-de-meira/692070594815994/>

Música:

Pesdelán, na punta do pé

Cd para cantar e bailar

Entroidanzas

Bibliografía:

CAGIAO, E. *Historia e recuperación do Entroido de Samede . Ab origine Edicións*, 2019.
PRIETO, Mercedes; PEREIRA, Marta. *Zampadanzas do mundo (: Danzas á carta)*. Vilaboa: Edicións do Cumio, 2010.
PRIETO, Mercedes; RIVERA Montse. *Entroidanzas DVD (: Pesdelán)*. Santiago, Pesdelán, 2016.
PREGO, Luis. *Para cantar e bailar*. Cobos, Serxio (Ilustrador). Vilaboa: Edicións do Cumio, 2008.

MÉRCORES 8 DE FEBREIRO

As Danzas do mundo como medio para o benestar emocional
Festivais de danzas
Consideracións sobre aplicación na aula.. música... organización espacial...
Práctica de danzas europeas e adaptacións para as distintas etapas educativas.

Danzas:

Chapeloise.. centroeuropeo
Hanter dro....Bretaña francesa
Circassian circle...Centroeuropa... (orixe en Irlanda ou Gran Bretaña)
Gavotte... Francia, Bretaña
Scottish.... Orixe centroeuropea (Alemania/Francia)
Chotis de Vilaxoán .. Galicia
Valsa mandada ... Portugal
A casaquinha ...Portugal
Os arquinhos ...Portugal

Bibliografía:

PRIETO, Mercedes; PEREIRA, Marta. *Zampadanzas do mundo (: Danzas á carta)*. Vilaboa: Edicións do Cumio, 2010.
PRIETO, Mercedes; RIVERA Montse. *Entroidanzas DVD (: Pesdelán)*. Santiago, Pesdelán, 2016.
VVAA. *Caderno da danzas do Alentejo*. VOL.01. Alentejo-Portugal, Pédexumbo, 2010.
-CD do grupo Aquí há baile: *Caderno da danzas do Alentejo -adaptações-*
VVAA. *De roda en roda: músicas e danzas do mundo (libro CD-DVD)* Vigo, Ed. Galaxia, 2013.

Música:

-Os arquinhos e a Casaquinha (pezas do mesmo nome no disco de Aquí há baile)
-Chapeloise (peza do mesmo nome en CD non publicado de Suso Cancelas.. está nos arquivos que vos pasei)
-Chotis solto con cambio de parella (peza Chotis solto no disco de Pallamallada)
-Círculo Circasiano (peza Circo no disco de Mala herba ou a peza de Círculo Circasiano no libro-dvd Zampadanzas)

-Scottish (track 15, versión de "agua sobe agua desce" con ese nome no disco de aquí há e pode servir o track 14 co mesmo nome tamén no disco... máis lento)
-Valsa mandada (peza do mesmo nome do disco de aquí há baile)
-Muiñeira cruzada de Samede (Muiñeira de Piadela.. música gravada en directo que está no arquivo que levamos ao curso)

Discos:

Aquí ha baile
Malaherba
Pedexumbo
Pallamallada
Celina da piedade

Danzas en vídeo/Ligazóns:

Gavotte:

<https://www.youtube.com/watch?v=A950X-PDFDQ>

Chotis Vilaxoán:

<https://www.youtube.com/watch?v=e8mOddFG9Io>

Chapeloise

<https://www.youtube.com/watch?v=zP7xwnAaWDg>

Scottish

<https://www.youtube.com/watch?v=ZjSbBFPhTlc>

Hanter dro

<https://www.youtube.com/watch?v=uKigVwaGvOg>

Festival Andanças:

<https://vimeo.com/135350414>

Valsa mandada:

<https://vimeo.com/61250214>

<https://vimeo.com/535444618>

<https://sv-se.facebook.com/pedexumbo.oficial/videos/aprendendo-a-valsas>

[mandada/669620116917514/](#)

Casquinha

[https://vimeo.com/83215777](#)

Arquinhos

[https://vimeo.com/15031444](#)